

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Viestinnän koulutusohjelma / Verkkomedian suuntautumisvaihtoehto

Heikki Pekkarinen

VERKKOSIVUT KAHDELLE KALASTUSMATKAILUYHTIÖLLE

Opinnäytetyö 2009

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Viestintä

PEKKARINEN, HEIKKI

Verkkosivut kahdelle
kalastusmatkailuyhtiölle

Ohjaaja

Marko Siitonen

Opinnäytetyö

28 sivua + 4 liitesivua

Tilaaaja

Fishventures Oy, Fast & Fishing Oy

Marraskuu 2009

Avainsanat

WWW, Internet, verkkoviestintä, markkinointi,
kalastusmatkailu

Tämän opinnäytetyön aiheena on verkkosivut, jotka tein kahdelle Kymenlaakson alueella toimivalle kalastusmatkailuyhtiölle (Fishventures ja Fast&Fishing) vuoden 2009 kevään ja kesän aikana.

Seuraavilla sivuilla selostan prosessin etenemisen seikkaperäisesti, vastaan tulleet ongelmat, ja perustelen ne ratkaisut, joihin päädyin. Mukana on jonkin verran selostusta yleisistä ongelmista, joihin verkkosivujen suunnittelija törmää työssään.

Päämääränä oli mahdollisimman hyvä käytettävyys, ei niinkään näyttävyyttä. Ne kaksi sivustoa, joiden tekemistä tässä käsitellään, ovat monin tavoin samantapaisia, mikä vähensi työtaakkaa. Työn teko ei silti ollut ongelmatonta, mistä todistaa se, että tämä opinnäytetyö piti alun perin esittää jo viime keväänä. Syitä oli useita, toiset yllättävämpiä, toiset tavanomaisempia.

Projektin edetessä käsitin entistä paremmin sen totuuden, että web-sivu on aivan oma mediansa; elinvoimaisena pysyäkseen se vaatii jatkuvaa päivittämistä ja parantamista.

Tämän opinnäytetyön lopussa on kuvaliite, jotta lukija saa paremman käsityksen sivujen visuaalisen asun kehittymisestä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Media Communication

PEKKARINEN, HEIKKI

Websites for Two Fishing and Touring
Companies

Supervisor

Marko Siitonen

Bachelor's Thesis

28 pages + 4 pages of appendixes

Commissioned by

Fishventures and Fast&Fishing companies

November 2009

Keywords

WWW, Internet, verkkoviestintä, markkinointi,
kalastusmatkailu

The subject of this bachelor's thesis is the process of creating websites for two fishing and touring companies, Fishventures and Fast&Fishing, operating in Kymenlaakso area during the spring and summer of 2009.

The thesis will examine the design process in detail, analyse the difficulties encountered during the process and rationalize the design solutions arrived at. In addition, there is also some discussion of the typical issues a web designer may encounter in similar projects. This project had, in addition to those, a rather unexpected complication, which explains why this bachelor's thesis was delayed by several months from the original deadline (which it would probably not have met anyway).

Perhaps the most important insight that could be derived from the whole lengthy process was the fact that a web site needs to be constantly updated and improved, or it will wither and die slowly. This is the one feature which sets web sites apart from more traditional media.

An image appendix is enclosed in the end of the thesis as an aid for the reader to better comprehend the visual evolution of the sites.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. JOHDANTO	5
1.1 Asiakkaat	5
1.2 Tavoitteet	6
1.3 Keskeinen sanasto	6
2. SUUNNITTELU	8
2.1 Pohjamateriaali	8
2.2 Tekninen pohja	9
2.2.1 Yhteensopivuus	11
2.3 Esteettiset ratkaisut	12
2.3.1 Värit	13
2.3.2 Typografia	14
2.4 Käyttöliittymä ja sommittelu	16
2.5 Lopullisten layoutien erittelyt	18
2.5.1 Fishventures	18
2.5.2 Fast & Fishing	19
3. PROSESSIN ETENEMINEN	21
4. LOPPUPÄÄTELMÄT	23
LÄHTEET	25

Liite: Sivujen kehitys kuvina

1. JOHDANTO

1.1 Asiakkaat

Fishventures ja Fast & Fishing ovat Kymenlaakson alueella toimivia kalastusmatkailuyhtiöitä. Molemmat yhtiöt tarjoavat erilaisia matkailupaketteja kalastaen tai muuten vain joella liikkuen, ja tarjontaan sisältyy tarvittaessa paitsi oppaat, myös ruokatarjoilu ja majoitus.

Fishventuresin toiminta keskittyy Kymijoen alueeseen, kun taas Fast & Fishing järjestää kalastusretkiä rannikkovesillä. Eri toiminta-alueista huolimatta, tai ehkäpä juuri sen vuoksi, firmat ovat läheisessä yhteistyössä.

Molemmat kalastusmatkailuyrittäjät tulivat kysymään Kymi Designiltä verkkosivujen tekijää samanaikaisesti. Kymi Design puolestaan tarjosi minulle tehtäväksi sivujen tekemistä, minkä otin mielelläni vastaan, sillä minulla oli paitsi puutetta käytännön kokemuksesta verkkosivujen tekemisessä, myös ongelmia löytää opinnäytetyön aihetta, sillä aikaisemmasta työharjoittelustani ei aihetta ollut toiveideni vastaisesti löytynyt. Tällä tavoin saatoin siis tappaa kaksi kärpää yhdellä iskulla.

Fishventuresin yhteismiehenä verkkosivujen tekoasioissa toimi Timo Peltonen ja Fast & Fishingin yhteismiehenä oli Petteri Takasuo.

1.2 Tavoitteet

Fishventures halusi uudet kotisivut vanhojen tilalle, Fast&Fishingillä puolestaan ei ollut verkossa ennestään kuin sähköpostiosoite. Sivut haluttiin käyttöön lomasesongiksi 2009.

Fishventuresin vanhat verkkosivut, osoitteessa www.fishventures.fi, olivat

keskeneräiset, ja ne haluttiin tehtäväksi kokonaan uudestaan. Sain Fishventuresilta valmista materiaalia, kuten kuvia ja tekstiä uusien verkkosivujen täytteeksi. Sovimme sivujen suunnittelun aloituskokouksessa, että teen sivuista ensin graafiset layoutit asiakkailta saatujen toivomusten ja materiaalien pohjalta, ja jatkan varsinaisten sivujen tekemiseen, jos ehdotusten ulkoasu miellyttää.

Toivomuksena oli, että koska Fishventures ja Fast&Fishing ovat sisaryhtiöitä, sivutkin olisivat samankaltaiset. Itselleni tämä sopi mainiosti, sillä kahden samantapaisen sivun tekeminen säästi huomattavasti aikaa ja vaivaa verrattuna siihen, että sivut olisivat olleet täysin erilaiset.

Varsinaisen sisällön suhteen jouduttiin neuvottelemaan, sillä asiakkaat eivät suinkaan olleet mitään internet-toiminnan asiantuntijoita. Varsin nopeasti päästiin kuitenkin siihen tulokseen, että sivuilla tulisi olla seuraavat osiot:

- tiivistelmä yhtiöiden toimialasta ja alueesta
- yhtiöiden palvelut
- päivitettävä uutisosio
- kuvagalleria
- yhteystiedot

Molemmat yhtiöt odottivat sekä kotimaisia että ulkomaisia asiakkaita, joten kansainvälisyys oli otettava huomioon tekemällä sivusta myös englanninkieliset versiot.

1.3 Keskeinen sanasto

Adobe Dreamweaver

Monipuolinen ohjelma www-sivujen tekemiseen.

Adobe Illustrator

Ammattimainen vektoripiirustusohjelma.

Adobe Photoshop

Ammattilaisten suosima kuvankäsittelyohjelma.

CSS

Cascading Style Sheets, www-sivuille tarkoitetut tyyliohjeet joilla voidaan määrittellä huomattavasti tavallista html:ää joustavammin sivun ulkoasu.

FAQ

Frequently Asked Questions eli Useimmin kysytyt kysymykset.

Verkkosivulla osio, josta löytyy vastaukset yleisimpiin käyttäjien esittämiin kysymyksiin jottei sivuston omistajan tarvitse vastata samoihin peruskysymyksiin uudestaan ja uudestaan.

Flash

Adoben kehitysympäristö, jolla voidaan luoda multimediaesityksiä verkkosivuille. Flashilla luodut esitykset näkyvät selaimissa, joissa on vaadittava lisäosa.

JavaScript

Ohjelmointikieli, jolla voidaan lisätä www-sivuille dynaamisuutta. Ei nimestään huolimatta omaa juuri mitään yhteistä Javan kanssa. JavaScript-ohjelmat suoritetaan yleensä selaimessa, joten selaimen pitää tukea JavaScriptiä.

Layout, leiska

Suunnitelma sivun ulkoasusta ja sommittelusta.

PHP

Ohjelmointikieli, jota käytetään JavaScriptin tavoin dynaamisten www-sivujen luomiseen. PHP on palvelinpuolen kieli, joten palvelimen tulee tukea PHP:tä, selaimen ei.

Skripti, script

Lyhyt ohjelma joka voidaan sijoittaa html-koodin joukkoon.

2. SUUNNITTELU

2.1 Pohjamateriaalit

Fishventuresin vanha keskeneräiseksi jäänyt, punasävyinen sivusto perustui graafisesti tasaisiin väripintoihin ja selkeisiin linjoihin. Ulkoasu oli kyllä selkeä, mutta yleisvaikutelma oli arvioni mukaan jokseenkin luotaantyöntävä ja väriyhdistelmissä - tummanpunainen keskiosa oli tummuudeltaan liian lähellä taustan siniharmaata - oli parantamisen varaa. Värit eivät tuoneet kalastusta ainakaan omaan mieleeni, ja yleisvaikutelma oli jokseenkin ankea. Ainoa toimiva sivu oli etu- eli esittelysivu. Sivun yläreunassa oli linkkejä muille alisivuille, mutta ne eivät toimineet.

Sivuilla oli myös erillinen sisäänheittoruutu, josta pääsi valitsemaan joko englannin- tai suomenkielisen vaihtoehdon ja Macromedian Flashilla toteutettu animaatio, joka vaihteli kuvia parin sekunnin välein. Muualla sivulla ei Flashia käytettykään, joten kyseinen toiminto jäi mielestäni kikkailun tasolle. Samelan lausuntoon (2002, 8-9), että sisältö on tehtävä tarpeiden mukaan, eikä kuvan, äänen ja multimedian mahdollisuuksien pitää antaa sokaista itseään, oli tässä tapauksessa helppo yhtyä.

Lisäksi esityksen näkymiseen tarvitaan selaimen Flash-lisätoiminto, jota ei esimerkiksi Internetiä mobiililaitteilla selaavilla ole, tai se voi olla estetty esimerkiksi turhien mainosten torjumiseksi. Sinällään Flash on noin 99 prosentissa pöytäkoneista (Market Share for Net Applications, haettu 10.11.2009).

Molemmat yhtiöt halusivat muun sisällön lisäksi sivuilleen uutisosion, johon voi itse kirjoittaa tekstiä ja kuvagallerian jolla saisi yhtiöiden ´tarjonnasta visuaalista esimakua. Molempien toimintojen tuli olla riittävän helppokäyttöisiä, jotta maallikko selviäisi uusien tekstien ja kuvien lisäämisestä yksinkertaisilla ohjeilla, sillä kummassakaan yhtiössä ei ollut

juuri IT-tekniikan tuntemusta.

Niin kuin olen aiemminkin tehnyt vastaavissa projekteissa, kävin alkuun läpi kilpailijoiden sivuja saadakseni yleisen tuntuman siitä, millaisia esteettisiä ratkaisuja alan sivuilla on – ja saadakseni asiakkaideni sivut jotenkin erottumaan joukosta positiivisella tavalla. Lyhyen haun jälkeen vastaan tuli puolenkymmentä jokseenkin saman alan yhtiön sivua. Teknisen toteutuksen taso ja ulkoasun esteettinen miellyttävyys vaihtelivat huimasti. Kuvituksen kalastus- tai meriaiheisuus ja värimaailman sinertävyys olivat kuitenkin yhdistäviä tekijöitä. Tämän pohjatyon jälkeen pääsin aloittamaan varsinaisen suunnittelun.

2.2 Tekninen pohja

Päämääränä oli rakentaa sivustot käyttämään dynaamista skriptausta jotta isojen muutosten teko onnistuisi vielä sen verkkoon laittamisen jälkeenkin. Aina on mahdollista, että joutuu jälkikäteen esimerkiksi lisäämään kokonaan uusia osioita sivuille tai muuttamaan ulkoasua, ja tällöin perustason html-koodaus ei oikein riitä, ainakin jos haluaa esimerkiksi sivuston ulkoasua säätäessä välttää sen, että joutuu tekemään samat muutokset kaikille alisivuille, mikä on melkoisen työlästä vähänkään isommilla sivustoilla.

Samela (2002, 198) kutsuu edellä mainitun kaltaista puurtamista manuaaliseksi sisällön hallinnaksi, sen sijaan että sisällön hallinta olisi automatisoitua, dynaamista. Järkevintä onkin erottaa web-sivun sisältö, ulkoasu ja käyttöliittymä omiksi kokonaisuuksikseen. CSS (Cascading Style Sheets) on nykyään vakioratkaisu web-sivujen ulkonäön määrittelyssä, joten sen käyttö oli itsestäänselvyys. Sen lisäksi päädyin käyttämään PHP:ta käyttöliittymän ja varsinaisen sisällön erotteluun: erilliset alisivut kootaan vasta selaimessa yhdeksi html-sivuksi skriptikielen ohjeiden mukaan. Tämän aikaansaaminen vaati minulta paljon kantapään kautta oppimista,

sillä jouduin opiskelemaan PHP-ohjelmoinnin lähes kokonaan itse. Nämä sivustot ovatkin ensimmäisiä vähänkään laajempia dynaamista käyttäviä projekteja, jotka olen tehnyt. Liian pitkälle vietynä dynaamisuus ei sekään ole välttämättä hyvä asia, kuten Samela varoittaa (2002, 59): sivun intuitiivisuus kärsii, koska selaimessa näkyvä sisältö alkaa muistuttaa tavallisen web-sivun sijasta perinteisten tietojärjestelmien näyttöjä. Omalla kohdallani tämä ei ainakaan vielä ole ongelma, sillä tunnustan suoraan, että omat taitoni eivät niin pitkälle vietyyn koodaukseen olisi edes riittäneet.

Vaikka olenkin opiskellut JavaScript-ohjelmointia jonkin verran, kuvagallerian tai helppokäyttöisen uutistoiminnon tekeminen oli selkeästi taitojeni yläpuolella, eikä vaadittavan tason opiskeluun yksinkertaisesti ollut aikaa. Näin ollen jouduin tinkimään periaatteesta tehdä kaikki itse ja käyttämään valmiita skriptejä.

Onneksi Internetistä löytyy valtava määrä täysin ilmaisia skriptejä, eli html-sivuun sijoitettavia ohjelmanpätkiä, mitä erilaisimpiin tarkoituksiin. Pyörää ei siis tarvinnut keksiä uudestaan. Kriteerini skriptin valitsemisessa olivat, että skriptien toimivuuteen piti riittää php- ja JavaScript-tuki, että niiden asennus ja käyttö olisi yksinkertaista ja että skriptin tuottamat sivut saisi sopimaan muun sivuston ulkoasuun mahdollisimman pienellä vaivalla. Käytyäni molemmista läpi viisi tai kuusi erilaista vaihtoehtoa löysinkin sopivat ehdokkaat. Jouduin tekemään molempiin pieniä muutoksia, jotta ne sai sopimaan sivujen ulkoasuun ja sommitteluun, mutta vaiva oli pieni verrattuna siihen että olisin tehnyt ne alusta alkaen kokonaan itse.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi kirjoitin pienen Javascript-pätkän saadakseni sivun näyttämään täsmälleen halutulta, sillä puhdasta css:ää käytettäessä ei ainakaan nykyisellään ole mahdollista asettaa vierekkäisiä elementtejä säätymään automaattisesti yhtäkorkuisiksi. Huonona puolena tosin on että sivut eivät näy täysin oikein, jos Javascript on jostain syystä säädetty selaimessa pois päältä, tosin kyseessä on lähinnä esteettinen haitta, ja käytettävyyteen asia ei vaikuta.

Dynaamista skriptausta, eli ainakin php:ta ja Javascriptiä, käyttävissä sivustoissa on se ongelma, että niitä ei pysty testaamaan suoraan omalta koneeltaan vaan ne on ladattava ftp:llä palvelimelle testaamista varten. Koska uusille sivuille ei oltu vielä hankittu web-hotellista kotisivutilaa eikä näin pienille yrityksille käytännössä kannata perustaa omaa palvelinta (Hedman ja Pappinen 1999, 98-100), testasin niitä alkuvaiheessa omalla kotisivutilallani. Jostain syystä en yrityksistä huolimatta päässyt koulun koneilta SSH-palvelimelle, jossa sivut olivat, joten jouduin tekemään sivuja pääasiassa kotikoneella.

2.2.1 Yhteensopivuus

Vielä 2000-luvun vaihteessa Internet-sivujen tekijöillä oli tavallaan paljon helpompaa: sivuja tehdessä tarvitsi yleensä huolehtia toimivuudesta vain yhden selaimen kanssa, joka oli Internet Explorer. Muille selaimille, käytännössä Netscape, yhteensopivuudesta huolehdittiin jos ehdittiin ja jaksettiin, joten sivujen toimivuudesta ”vaihtoehtoisilla selaimilla” ei ollut mitään takeita. Yhteisesti sovittuja standardeja oli kyllä olemassa, mutta harva välitti selainyhteensopivuudesta, sillä yli 90 % käytti web-sivujen selailuun Internet Exploreria (versio 5 tai 6).

Viimeisten muutaman vuoden aikana tilanne on kuitenkin muuttunut merkittävästi.

Muiden selainten käyttäjien määrä pääsi nousemaan merkittäväksi, sillä samalla kun Microsoft piti Internet Explorerin päivittämisessä viiden vuoden tauon, tuli markkinoille mm. ilmaiseksi ladattava Mozilla Firefox, jonka ominaisuudet olivat monin tavoin IE 6:tä edistyneempiä.

Kilpailijoiden standardienmukaisuus oli myöskin kauttaaltaan huomattavasti IE:tä parempi. IE kuitenkin pysyi valtaselaimena, mikä on hidastanut tiettyjen edistyneempien web-tekniikoiden käyttöönottoa.

Onneksi Internet Explorer 7 paransi standardiyhteensopivuutta etenkin CSS:n suhteen huomattavasti ja uusimman version 8 pitäisi noudattaa standardeja jo samalla tarkkuudella kuin kilpailijoidensa.

Vuoden 2009 alussa pelkästään Firefoxin osuus käyttäjistä oli W3 Schoolsin mukaan puolet. On kuitenkin huomattava, että tämä lukema on sivustolta, jonka käyttäjät ovat huomattavasti keskimääräistä Internetin selailijaa teknisesti valistuneempia. Net Applications antaa vastaaviksi maailmanlaajuiksi lukemiksi Firefoxille 23.75% ja Internet Explorerille 66%. Suurin osa käyttääkin yhä Internet Exploreria, sillä se tulee Windowsin mukana, on ilmainen ja riittävän hyvä useimmille käyttäjille.

Kuva 1. Net Applicationsin tilasto eri selainten maailmanlaajuisesta käyttöasteesta.

Sivujen rakennusvaiheessa käytin sivujen testaamiseen lähinnä Mozilla Firefoxia sillä se tulkitsee html:ää tarkemmin kuin IE ja on sen jälkeen yleisin selain, Suomessa tällä hetkellä jopa yleisin useimmista muista maista poiketen (52%) Net Applicationsin mukaan - olettaen että Tietokone-lehden 10/2009 artikkeliin on luottamista – itse en päässyt tarkistamaan maakohtaisia tietoja, sillä se olisi vaatinut maksullista rekisteröitymistä. Yhteensopivuuden varmistamiseksi testasin vielä yhteensopivuuden ennen sivujen julkistamista Internet Explorerilla, Operalla ja Chromella. Suurempia ongelmia ei onneksi ilmennyt, mikä oli helpotus, sillä etenkin

Explorer vaatii usein omat erilliset lisäyksensä koodiin.

2.3 Esteettiset ratkaisut

Nielsen suosittelee (2000, 11) keskittymään hyvään käytettävyyteen sen sijasta, että pyrittäisiin taiteellisen ihanteeseen itsensä toteuttamisesta. Samelakin huomauttaa (2002, 59), että kuvat tukevat tekstiä eivätkä ole sisältö itsessään, ja samaa voinee yleisemminkin soveltaa kaikenlaiseen näyttävyyden hakemiseen, kuten animaatioihin ja ääneen. Käytettäväksi tarkoitetuissa asioissa funktionaalisuus on ensisijaista. Siltikään huolittelematon ulkoasu ei ole kenenkään etu, vaan hyvin tehdyssä verkkosivussa ulkoasu palvelee käytettävyyttä ollen samalla silti miellyttävä.

2.3.1 Värit

Väreillä on merkityksensä niin symboliikan kuin tunnelmankin puolesta, joten niiden käyttöä tulee harkita. Liian vahvasti värien käyttöön perustuviksi sivuja ei kuitenkaan kannata tehdä, sillä osalla käyttäjistä on vaikeuksia värinäössä. Rihlaman mukaan noin 8 prosenttia miehistä ja 0,5 prosenttia naisista on värisokeita, ja ylivoimaisesti yleisintä on eriasteinen punavihersokeus (Rihlama, 2000).

Laadin ensimmäiseen versioon Fishventuresin uusista nettisivuista väriskeeman joka mielestäni luo assosiaation kalastukseen: sinistä, puunruskeaa, suomunharmaata ja silaus vihreätä. Rihlaman mukaan (1997, 107-110) näillä väreillä on seuraavat merkitykset:

Sininen: yhdistetään taivaaseen ja veteen. Sillä on viilentävä ja rauhoittava vaikutus.

Ruskea: Neutraali, maanläheinen. Puumateriaalissa laajatkin ruskeat pinnat näyttävät hyviltä.

Vihreä: yhdistetään luontoon. Lähes yhtä rauhoittava kuin sininen.

Harmaa: Neutraali yhdistettäessä muihin väreihin, muutoin arkisen ja jopa masentavan oloinen.

Tein sivuista varmuuden varalle myös vaihtoehtoisen punertavasävyisen version, joka muistutti väreiltään Fishventuresin vanhaa sivustoa. Sitä ei kuitenkaan tarvittu, sillä ehdottamani ulkoasu sopi Fishventuresille, ja nämä värit ovatkin selvinneet sivun lopulliseen versioon.

Tekstilinkkien värien muuttamista ei yleensä suositella, koska käyttäjät ovat tottuneet siihen, että traditionaalisesti sininen linkki tarkoittaa käymätöntä ja violetti jo käytyä. Kuitenkaan tavanomaiset kirkkaansiniset linkit eivät mielestäni sopineet sivun värimaailmaan, joten päätin käyttää vihreää tuoreisiin ja harmaata käytettyihin linkkeihin.

Fast & Fishingin layout sai olla samantapainen kuin Fishventuresilla, sillä yhtiöt tahtoivatkin sivujensa muistuttavan toisiaan. Tein eroa väreillä ja tyyllityllä. Tekstin taustalla on tasainen valkoinen väri, otsikot ovat negatekstinä keskiharmaan päällä. Sivun ylä- ja alaosassa on suomukuvioista harmaata. Sivulla on vihreää ja ylhäällä logon vieressä oranssia tuomassa vastapainoa muuten viileistä sävyistä koostuvaan sivuun. Vallitsevana värinä oranssi olisi ärsyttävä, mutta näin pienenä määränä se toimii lämmittävänä mausteena (Rihlana, 107-110).

Alkuun sivun taustalla oli tasaista sinistä, mutta vaikutelma oli hieman valju, joten päätin tehdä taustakuvan. Taustakuvan valitseminen aiheutti yllättävän paljon päänvaivaa. Useamman erilaisen variaation jälkeen päädyin versioon, jossa taustakuvana on tummansininen aaltokuvio. Pyrin tekemään kuviosta mahdollisimman orgaanisen näköisen (Rihlana, 1997, 92) vaikka tietokoneiden laattakuvioinnissa tietysti onkin rajansa. Mitä monimutkaisempi taustakuva, sen isompi siitä tulee ja sitä enemmän aikaa sen latautumiseen kuluu, joten kuvio on ainakin jossain määrin toistuva.

2.3.2 Typografia

Typografia on graafisena elementtinä ja käytettävyyden kannalta yhtä tärkeä kuin muutkin taiton osa-alueet ja sama pätee myös www-sivuihin. Teksti on yleensä verkkosivujen keskeinen sisältö, kuten aiemmin ehdittiin jo huomauttaa.

Perinteiseen printtimediaan verrattuna monitorissa lukevaan tekstiin kuitenkin pätevät omat sääntönsä. Se, mikä paperilla näyttää hyvältä ei näytöllä toimikaan. Keskiporto kuluttajakäytössä olevien monitorien tarkkuus, 72-120 pistettä tuumaa kohti, on yhä vaatimaton verrattuna paperisen lehden 150-300 pisteen tarkkuuteen.

Erityistä päänvaivaa aiheuttaa se, että fontin näkymisestä käyttäjällä samanlaisena kuin suunnittelijan ruudulla ei ole mitään takeita. Jotta teksti näkyisi oikeanlaisena, fontin tulee löytyä käyttäjän koneelta, mikä vähänkään harvinaisempien fonttien kohdalla on epätodennäköistä. Tämän takia suunnittelijan tulee pitäytyä tietyissä "turvallisissa" perusfonteissa, joiden voidaan olettaa näkyvän ainakin sinnepäin oikein lähes kaikilla käyttäjillä. Lisäksi yleinen suositus tuntuu olevan olevan, että näytöltä luettavan leipätekstin tulisi olla päätteettömällä fontilla kirjoitettua.

Microsoftin ja Applen uudemmissa käyttöliittymissä on yhdeksän "web-turvallista" fonttia, joiden voidaan olettaa näkyvän oikein suurimmalla osalla käyttäjistä, mutta suurimmalla osalla näistäkin käytettävyys leipätekstinä on kyseenalaista. Kaikki tämä seikat lukuun ottaen www-sivun suunnittelijalle jää hyvin vähän varaa mielikuvituksen käyttöön typografian suhteen.

Valitsin verkkosivujen fontiksi Verdanan, sillä se on yleinen päätteetön fontti ja on varta vasten suunniteltu niin, että pienetkin pistekoot ovat näytöltä luettavissa. Css auttoi fonttiongelmissä, sillä sen avulla pystyi fontille määrittelemään fontin nimen lisäksi myös yleiset ominaisuudet

joiden avulla selain pystyy korvaamaan fontin toisella mahdollisimman samantapaisella jos käyttäjän tietokoneesta ei jostain syystä löydykään Timesiä, Verdanaa tai muitakaan Windowsin perusfontteja – erikoisemmista fonteista puhumattakaan. CSS on typografiassa muutenkin suureksi avuksi, sillä sen avulla voi määritellä fontit eri tarkoituksiin helposti hieman taitto-ohjelmien tapaan.

Internetissä näkyvällä tekstillä on kuitenkin rajoituksensa. Edes CSS ei tavuta tekstiä automaattisesti, eikä merkkien välistystä pysty säätämään, vain rivien. Sivun tekijä joutuu huolehtimaan tällaisista seikoista edelleenkin manuaalisesti.

Tekstit sivuille sain Fast & Fishingiltä ja Fishventuresiltä, mutta molemmissa tapauksissa alkuperäisissä versioissa oli kirjoitusvirheitä ja kankeaa kielenkäyttöä. Huono kirjoitusasu on omiaan luomaan vaikutelmaa epäammattimaisuudesta kuten Korpela ja Linjamakin varoittavat (2005, 166-167), joten tekstit jouduttiin oikolukemaan ja stilisoimaan ennen niiden sivuille laittamista. Englanninkielisen version tekstit jouduin kääntämään itse niin hyvin kuin osasin, sillä valmiita käännöksiä ei ollut.

2.4 Käyttöliittymä ja sommittelu

Päämääränäni olivat sivut, joka olisivat paitsi graafisesti houkuttelevat, myös selkeät, jotta asiakas löytäisi helposti haluamansa tiedon. Kuten Sinkkonen, Kuoppala, Parkkonen ja Vastamäki toteavat, tärkeintä on sisältö ja toimivuus (2002, 176). Ulkonainen kikkailu on omiaan vain karkottamaan sivuston käyttäjiä, varsinkin jos se tarkoittaa että sivun latautumiseen menee suhteettomaan kauan aikaa, eikä haluttua tietoa löydy nopeasti. Hedman ja Pappinen (1999, 115) suosittelevat välttämään Javan, Shockwaven, animaatioiden ja dynaamisen HTML:n käyttöä; viimeksimainitun kohdalla pidin oman linjani, sillä teos on vanha.

Nielsenin mukaan (2000) www-sivun houkuttelevuudessa ensimmäiset 10 sekuntia ovat olennaisen tärkeitä. Jos käyttäjä ei tänä aikana näe mitään mielenkiintoista, hän todennäköisesti lähtee pois. Tähän aikaan kuuluu myös sivun latautuminen, johon kokonaisuudessaan kuluva aika olisi ihanteellisesti 1 sekunti tai vähemmän. Tätä nopeutta lähellekään ei käytännössä yllätä, varsinkaan paljon grafiikkaa sisältävillä sivuilla, jollei käyttäjällä ole laajakaistayhteyttä (yleisen käsityksen mukaan 256 kilobittia sekunnissa tai enemmän) tai sivu ole valmiiksi tallentuneena selaimen välimuistiin. Hedman ja Pappinenkin (1999, s.93) suosittelevat hillittyä kuvien käyttöä, joskin neuvo on ajalta, jolloin useimmilla oli vielä modeemiyhteydet. Tilastokeskuksen mukaan laajakaistayhteyksiä oli syyskuussa 2009 lähes 75%:lla kotitalouksista.

WWW-sivun tulee olla mitoitettu niin, ettei käyttäjän tarvitse olla rullaamassa sivua jatkuvasti. Etenkään sivuttaisvieritystä ei saisi tapahtua, jo pystyvierityksessä on tarpeeksi riasaa (Nielsen, 2000). Nielsen suosittelee suunnittelemaan sivun niin, että se mahtuu horisontaalisesti 640x480 pikselin ruudulle, mutta nämä suositukset ovat vuodelta 2000 ja näyttöteknologia on sen jälkeen kehittynyt.

Kirjallisten lähteiden käyttäminen teknisen suunnittelun pohjana on www-sivujen suunnittelussa joka tapauksessa hankalaa, sillä ala on jatkuvassa muutoksen tilassa ja tekniikka kehittyy vauhdilla. Mielestäni on perusteltua väittää, että kymmenen vuotta vanha lähde on ainakin viisi vuotta aikaansa jäljessä. Esimerkiksi Jakob Nielsenin oppaassa vuodelta 2000 puhutaan vielä taulukoilla (table) tehtävästä layoutista, mutta nykyisissä, ainakin Internetistä löytyvissä oppaissa, kuten W3 Schoolin sivuilla (w3schools.org), layoutin tekemiseen suositellaan lähes poikkeuksetta css:ää. Etenkin tilastotiedot vanhentuvat hyvinkin nopeasti. Teknisiin seikkoihin liittyvät suositukset eivät pysykään pitkään relevantteina, käyttäjien mieltymyksiin liittyvä data lienee vähemmän muuttuvaa.

Jos käytetään mahdollisimman uusia lähteitä, Internetistä löytyvien Net

Applicationsin ja W3 Schoolsin mukaan nykyään näytön resoluutio on keskivertokäyttäjällä lähes poikkeuksetta 1024x768 pikseliä. Tästä lähdettiin liikkeelle aloitettaessa layoutin suunnittelua. Päädyin sivuun, jonka leveys on noin 960 pikseliä; sen pitäisi mahtua helposti nykyään suositeltuun 1024x768-resoluutioon ilman sivuttaisvieritystä, vaikka otettaisiin lukuun käyttöliittymän ja selaimen elementit vierityspalkkeineen.

Yleisvaikutelmasta tuli tällä tavoin varsin ilmava kun ottaa lukuun että sivuilla on suhteellisen vähän sisältöä, mutta tyhjä tila ei aina olekaan pahasta (Nielsen 2000, 18). Liian täyteen ahdettu sivu voi vaikuttaa levottomalta, ja peruskäyttäjä saattaa lannistua, jos näyttöön tulee liian paljon informaatiota kerralla. Tyhjällä tilalla voi korostaa tärkeitä elementtejä (Sinkkonen, Kuoppala, Parkkinen ja Vastamäki 2002, 177),

Alisivuja oli alussa neljä tai viisi sivua kohden, mutta niitä jaettiin kehitystyön yhteydessä pienempiin kokonaisuuksiin. Alisivujen nimet pidettiin mahdollisimman informatiivisina, kuten Nielsen suosittelee (2000, 14). Sen sijaan en noudattanut Nielsenin näkemystä siitä, että etsintätoiminto on sivuston tärkein osa (2000, 20), sillä kummankin sivun reilu puoli tusinaa alisivua ei oikeuttanut etsintätoiminnon tekemiseen kuluvaan aikaan ja vaivaa. Samasta syystä ei kolmen klikkauksen periaatteen - se lukumäärä, jolla pitäisi Samelan (2002, 161) mukaan päästä sivustolla haluamaansa paikkaan - noudattaminen aiheuttanut ylimääräistä päänvaivaa. Sivustojen rakenne jäi sen verran yksinkertaiseksi, että maksimimäärä klikkauksia mille tahansa alisivulle pääsemiseksi jäi kahteen.

Sommittelu – ja samalla käyttöliittymä, ja ne ovatkin web-sivuja suunniteltaessa pitkälti sama asia - laadittiin tyypillisen länsimaisen ihmisen lukusuuntaa mukailevaksi: tärkeimmät elementit laitettiin ylös vasemmalle. Ensimmäiseksi molemmilla sivuilla silmään osuu näin ollen yhtiön logo, joka on vasemmassa ylänurkassa, sitten valikko, joka on suoraan logon alla, sen jälkeen alisivun otsikko, joka on valikon oikealla puolella, ja lopuksi sivun varsinainen sisältö.

Yhteystiedot, etenkin sähköpostiosoitteet, on tärkeä laittaa selkeästi näkyviin (Hedman & Pappinen 1999, s.40) joten niihin tehtiin linkit suoraan päävalikkoon.

2.5 Lopullisten layoutien erittelyt

Sivujen layoutit luotiin pääasiallisesti Adobe Photoshopissa. Poikkeuksena on pari graafista elementtiä, jotka tehtiin ensin vektoripiirustuksina Adobe Illustratorissa, siirrettiin sitten Photoshopiin, sijoitettiin layoutiin ja skaalattiin sopivan kokoiseksi. Asiakkaan hyväksymä layout pilkottiin Photoshopin *Save for Web & Devices*-toiminnolla sivulle laitettaviksi pikkukuviksi. Lopullinen sivu tehtiin Adobe Dreamweaverilla.

2.5.1 Fishventures

Fishventuresin lopulliseksi layoutiksi muodostui muutaman eri variaation jälkeen seuraavanlainen:

- 1) Vaalea tausta.
- 2) Puukuvioiset elementit ylhäällä ja alhaalla (ei kuvassa), onhan joella metsä lähellä ja Fishventuresin alaan kuuluu myös mökkimajoituksen järjestäminen.
- 3) Firman logo ylhäällä vasemmalla, jotta sivulla kävijä huomaa sen välittömästi.
- 4) Valikko heti logon alapuolella. Sijoitettu niin, että keskiverron (länsimaisen) käyttäjän katse kohdistuu siihen heti logon jälkeen.
- 5) Ylhäällä oikealla on tasapainottamassa graafisena elementtinä perho.
- 6) Sininen väri, symboloi Kymijokea.

- 7) Vihreä väri, symboloi ympäröivää luontoa.
- 8) Vasemmasta sivupalkista alkava kuva jatkuu keskiosaan, joskin vaaleana jottei tekstin luettavuus kärsi liikaa.

Kuva 2. Fishventuresin sivujen lopullinen versio.

2.5.2 Fast & Fishing

Fast&Fishingin sivut perustuivat pitkälle samantapaiseen layoutiin Fishventuresin kanssa, värejä ja kuvitusta vain oli muutettu merellisempään suuntaan. Yritin samalla antaa mielikuvaa moottoriveneillä kulkemisen vauhdikkuudesta yläreunassa oranssilla osuudella horisontaalisesti kulkevilla vauhtiviivoilla. Lopullinen Fast&Fishingin sivujen layout koostuu seuraavista elementeistä:

- 1) Tumma kuviollinen tausta, joka muistuttaa ohi kiihtävää aallokkoa.
- 2) Sivupalkit, joissa on valkoista ja sinertävän vihreätä. Vihreiden palkkien yläosa synnyttää vaikutelman aaltoilemisesta.
- 3) Vasemmassa yläkulmassa on Fast&Fishingin logo. Nielsen ja Tahr (2002) suosittelevat logon lisäksi jonkinlaista kuvaavaa tunnuslausetta, mutta sellaisen keksimiseen ei mielestäni ollut tarvetta, sillä yhtiön nimi ja sivuston yleinen ulkoasu antavat riittävän hyvän kuvan yhtiön toiminta-

alasta.

- 4) Vasemman sivupalkin yläosassa on heti logon alla valikko, josta pääsee eri alisivuille.
- 5) Valkoinen keskiosa.
- 6) Keskiharmaat vaakasuuntaiset palkit ylhäällä ja alhaalla. Yläpalkin päällä on sivun otsikko ja alapalkissa on näkyvillä sivun copyright-tiedot, molemmat negatekstinä.
- 7) Oikeassa yläkulmassa on oranssinsävyinen kuva luomassa vauhdikkuutta ja urheilullisuutta. Sopivan kuvan löytyminen kyseiseen paikkaan aiheutti ongelmia, sillä sen tuli olla vauhdikas kuva RIB-veneestä liikkeellä. Laitoin paikkaan väliaikaisesti toiselta sivulta otetun (lievästi muokatun) kuvan. Lopulliseen versioon tuli tyylitelty veneen kuva oranssin taustan päällä. Käytin tähänkin referenssinä toiselta sivulta otettua kuvaa, mutta lopputulos on niin tyylitelty, ettei se muistuta paljoakaan alkuperäistä, joten tekijänoikeuksien rikkomisesta (Pohjanoksa, Kuokkanen ja Raaska 2007, 205) ei ole kysymys.
- 8) Ylhäällä ja alhaalla sivua kehystävät, kalan nahkaa suomuineen muistuttavat elementit.

Kuva 3. Fast & Fishingin sivujen lopullinen versio.

3. PROSESSIN ETENEMINEN

Arvioin helmikuussa projektia aloitellessa, että sivut saisi valmiiksi ja Internetiin parissa kuukaudessa. Ennustus osoittautui aivan liian optimistiseksi.

Heti projektin käynnistyttyä ongelmaksi tuli se, että kommunikointi asiakkaiden kanssa kangerteli, sillä he olivat saaneet väärät sähköpostiosoitteet ja eikä itsellänikään ollut kuin Fishventuresin ja Fast&Fishingin yhteystiedot. Sain tehtyä Fishventuresin sivuista jonkinlaisen esiteltävän version, mutta Fast&Fishingin kohdalla minulla ei alkuun ollut minkäänlaista hajua siitä mitä he halusivat, joten sivujen tekeminenkään ei edennyt. Ideat olivat vähissä eikä aineistoakaan juuri ollut. Sen periaatteen, että sivu pitäisi tehdä kerralla niin valmiiksi kuin mahdollista (Samela 2002, 215) noudattaminen ei ollut näissä olosuhteissa mahdollista.

Pahin takaisku kuitenkin oli se, kun onnistuin maaliskuun lopussa liukastumaan ja murtamaan jalkani; tästä seurasi pakollinen kuukauden tauko sairasloman vuoksi. Kun olin ehtinyt jossain määrin toipua, päätettiin pitää uusi tapaaminen, jossa määriteltäisiin tarkemmin, mitä sivuille tulee.

Huhtikuussa käydyssä tapaamisessa saatiin kotisivun tekoon liittyviä yksityiskohtia vietyä tyydyttävästi eteenpäin. Fishventuresin edustaja (nimi?) piti ehdotelmastani, ja Fast&Fishingin sivun ulkoasusta ja sisällöstä päästiin yhteisymmärrykseen. Ulkoasusta tulisi näkyä sen, että Fishventures keskittyy Kymijoen alueelle ja Fast&Fishing rannikkovesille. Kun molemmilta firmoilta lisäksi saatiin reilusti aineistoa sivujen täytteeksi sekä kokouksen yhteydessä että sähköpostitse (esitteet, logot jne.), sivujen kehitys pääsi kunnolla vauhtiin.

Jouduin yksinkertaistamaan sivujen layoutia kiireellisen aikataulun vuoksi: alkuun oli tarkoituksena tehdä kolmen rinnakkaisen pystypalkin sivut, jossa

oikealla olisi näkynyt joko kuvagalleriasta valikoituja kuvia tai uusimpien lisättyjen uutisten otsikko. Jouduin kuitenkin luopumaan alkuperäisestä suunnitelmasta ja yksinkertaistamaan sivujen layoutia ilmenneiden teknisten ongelmien takia, sillä en saanut em.tietoja näkymään automaattisesti oikeassa paikassa annetun deadline puitteissa.

Kesäkuussa pidettiin vielä kolmas kokous – siinä vaiheessa sivujen kehittäely oli varsin pitkällä ja jonkinlainen käytettävä versio valmiina, uutisosio ja galleria tosin olivat vielä jokseenkin keskeneräiset – eikä niihin sisältöäkään vielä toistaiseksi vielä ollut. Pari viikkoa kokouksen jälkeen sivut saatiin käyttökuntoon ja ladattiin hienosäätämisen ja testauksen jälkeen Internetiin. Tässä tuli pieni ongelma, sillä heidän saamansa ohjeet sivujen siirtämiseksi palvelintilaan olivat puutteelliset. Yhteydenpidolla web-hotellin ylläpitoon saatiin asia kuitenkin nopeasti kuntoon.

Kun sivut olivat olleet verkossa ja jonkin aikaa, Fast&Fishingiltä tuli ihmettelyjä siitä, kun sivuja ei löytynyt Googlella. Jouduin selittämään, että jonkun tulisi olla linkittänyt sivuille, tai niitä eivät hakuagentitkaan löydä, mitä painottavat myös mm. Korpela ja Linjama (2005, 147). Asia korjautui sen jälkeen nopeasti, ja nyt molempien yhtiöiden sivut ovat Googlen hakutuloksissa etsiessä Fishventuresia tai Fast & Fishingiä ensimmäisinä, niin kuin tulisi ollakin.

4. LOPPUPÄÄTELMÄT

Kuten jo edellä on mainittu, sivujen tekeminen osoittautui yllättävän hankalaksi prosessiksi, ja välillä tuntui, että mikään ei onnistu. Loppujen lopuksi sain sivut tyydyttävään kuntoon, vaikka aikaa menikin reilusti enemmän kuin alun perin odotin. Yllättäviin takaiskuihinkin tulee tietysti osata varautua, vaikka tuskinpa ketään voi realistisesti vaatia ottamaan huomioon aikataulussa mahdollista kuukauden sairauslomaa äkillisen loukkaantumisen vuoksi.

Toisaalta, jos minulla olisi ollut selkeä deadline ja asiakkaat olisivat tietäneet heti alusta alkaen tarkkaan mitä tahtovat, ja kommunikaatiossa olisi ollut ongelmatonta alusta alkaen, olisin todennäköisesti saanut enemmän aikaan lyhyessä ajassa. Ilman selkeää aikataulua on helppo mennä siihen psykologiseen ansaan, että huomennakin ehtii, ja projektin valmistuminen siirtyy kerta toisensa jälkeen edemmäs tulevaisuuteen. Toisaalta ei verkkosivujen tilaajaakaan voi alkaa syyllistää: harvalla web-sivuja haluavalla yrityksellä on alussa selkeää kuvaa siitä, mitä verkkosivuille halutaan, mitkä ovat käytettävissä olevat mahdollisuudet, saatikka sitten asiantuntevasti laadittua suunnitelmaa internetin käyttämisestä markkinointistrategiassa ja tiedotuksessa (Hedman ja Pappinen 1999, 1-3).

Posiivista sen sijaan oli se, että opin tekemään käytännössä dynaamisia verkkosivuja, joskin tälläkin alalla olisi vielä selvästi parantamisen varaa. Kyseisen tekniikan hallitseminen tuntuukin olevan käytännössä pakollinen jokaiselle vakavasti otettavalle web-sivujen kehittäjälle.

Kehittämistä sivuilla vielä on, vaikka ne ovatkin olleet toimivina Internetissä jo muutamia kuukausia. Esimerkiksi joudun todennäköisesti esimerkiksi korvaamaan kuvagalleriaskriptin toisella, koska nykyinen on hakkeroitu jo kahteen kertaan. Ilmeisesti käyttämässäni skriptissä on jokin heikkous, joka tekee hakkeroinnin helpoksi.

Hyvällekin sivullekin - olen luonnollisesti jäävi arvioimaan ovatko tämän opinnäytetyön pohjana olevat sellaiset - voidaan aina keksiä lisäyksiä: muita mieleeni tulevia mahdollisia parannuksia on esimerkiksi FAQ-osion (Frequently Asked Questions) lisääminen, jossa on vastaukset useimmiten kysytyihin kysymyksiin, jos tarvetta ilmenee (Hedman ja Pappinen 1999, 40).

Toisin kuin esimerkiksi (useimpia) kirjoja, web-sivua on tarve päivittää ja sen puutteita korjata. Sinänsä hyväkin sivusto vanhentuu ja muuttuu pahimmassa tapauksessa käyttökelvottomaksi, jos sille ei pitkään aikaan tehdä mitään. Web-sivun tekijän työt eivät siis käytännössä koskaan lopu, jos sivu halutaan pitää elinvoimaisena, joten yhteydenpitoi Fishventuresiin ja Fast & Fishingiin tulee jatkumaan edelleenkin.

5. LÄHTEET

Painetut lähteet:

Hedman, A. & Pappinen L. 1999. Kaupankäynti ja markkinointi Internetissä. Vantaa: Schilds kustannus.

Loiri, P. & Juholin, E. 1999. Visuaalisen viestinnän käsikirja. Jyväskylä: Infoviestintä Oy.

Nielsen, J. 2000. WWW-suunnittelu. Jyväskylä: IT Press.

Nielsen, J. & Tahir, M. 2002. Kotisivun suunnittelu: miten teet vetävimmät web-sivut. Helsinki: IT Press.

Nielsen, J. 2003. Usability Engineering. USA: Academic Pres.

Sinkkonen, I & Kuoppala, H. & Parkkinen, J. & Vastamäki, R. 2002. Käytettävyyden Psykologia. Helsinki: IT Press.

Korpela, J. & Linjama, T. 2005. Web-suunnittelu. Porvoo: Docendo Finland Oy.

Itkonen, M. 2003. Typografian käsikirja. Jyväskylä: RPS-yhtiöt.

Rihlana, S. 1997. Värioppi. Tampere: Rakennustieto Oy.

Samela, J. 2002. Verkkosisällön hallinta. IT Press.

Pohjanoksa, I. & Kuokkanen, E. & Raaska, T. 2007. Viesti Verkossa: digitaalisen viestinnän käsikirja. Juva: Infor Oy.

Tietokone 9/2009, s.16: ”Toinen selainsota”

Internet-lähteet:

W3Schools Online Web Tutorials. Saatavissa: <http://www.w3schools.com/>.

[viitattu 14.11.2009]

Market Share by Net Applications. Saatavissa:

<http://marketshare.hitslink.com/> [viitattu 10.11.2009]

Kansallinen laajakaistainfo. Saatavissa:

http://www.laajakaistainfo.fi/mikaon_laajakaista/index.php. [viitattu

16.11.2009]

Tilastokeskus. Tietokoneiden ja internet-yhteyksien yleisyys kotitalouksissa
2/2001-8/2009. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/kbar/2009/08/kbar_2009_08_2009-09-01_kuv_011.html. [viitattu 5.11.2009]

Macromedia. Flash Player Penetration. Saatavissa:

http://www.adobe.com/products/player_census/flashplayer/.

[viitattu 15.11.2009]

LIITE: SIVUJEN KEHITYS KUVINA

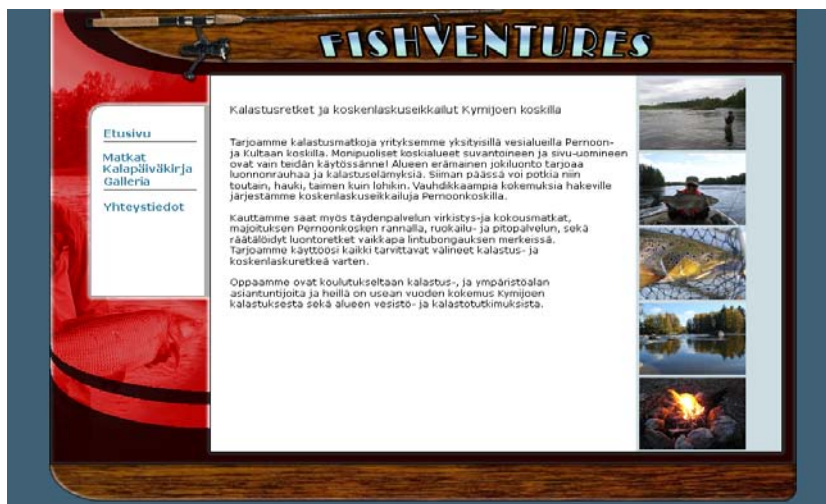
Koska kuva tunnetusti vastaa melkoista määrää sanoja, katsoin aiheelliseksi liittää opinnäytetyön ohien kuvallitteen, jotta lukija saa paremman käsityksen sivujen kehityksestä. Värit eivät valitettavasti näy paperilla aivan samanlaisina kuin tietokoneen ruudulla.

Fishventuresin vanha, puutteellinen kotisivu*Fishventuresin kotisivu, layoutin ensimmäinen versio (maaliskuu 2009).*

Sivulla oli täyteenä väliaikainen logo.

Fishventuresin kotisivu, layoutin ensimmäinen versio, punainen variaatio edellisestä (maaliskuu 2009).

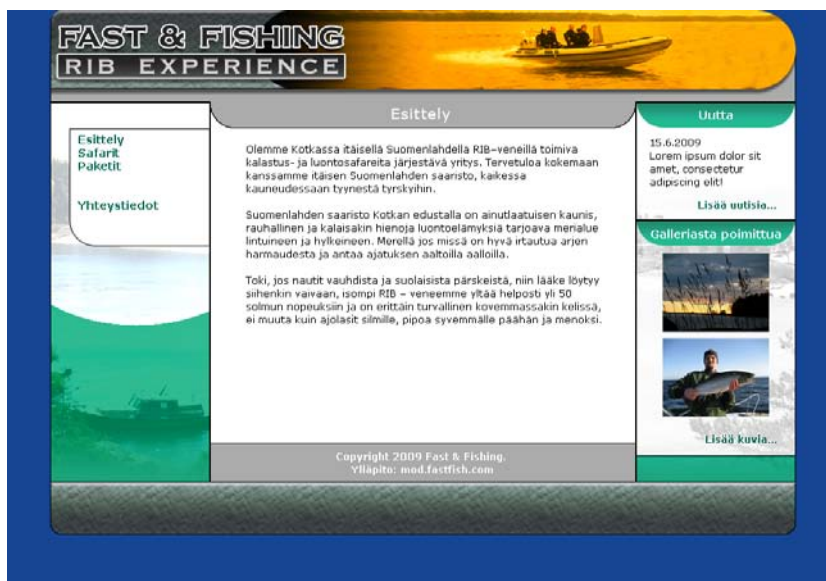

Fishventuresin kotisivu, lopullinen versio (kesäkuu 2009) Muutokset:

- Yläosa muutettu kokonaan
- Taustan väri muutettu valkoiseksi
- oikea palkki poistettu teknisten ongelmien vuoksi

Fast & Fishingin verkkosivut, ensimmäinen versio (huhtikuu 2009)

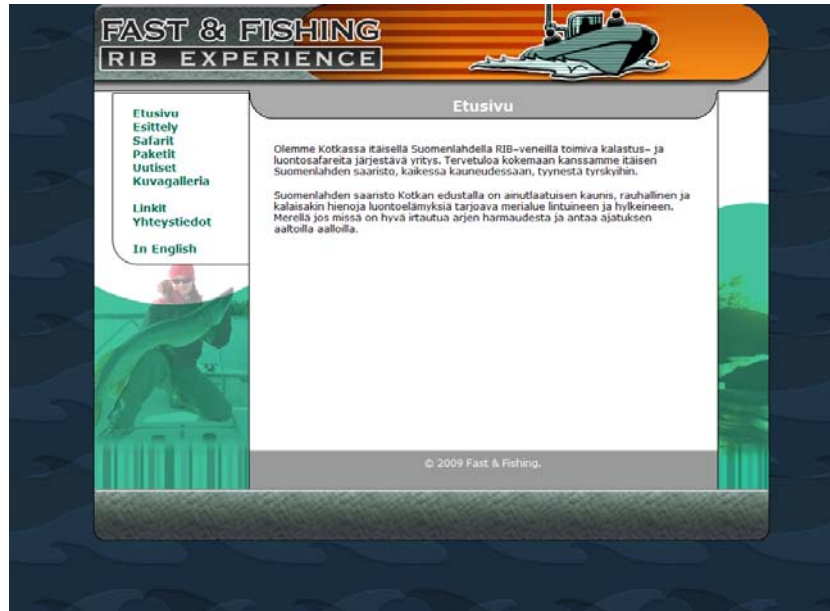

Fast & Fishingin verkkosivut, toinen versio (kesäkuu 2009). Ulkoasua on yksinkertaistettu, vasemman sivupalkin kuva vaihdettu, oikea sivupalkki poistettu osin teknisten ongelmien takia, osin tarpeettomuuden vuoksi.

Fast & Fishingin verkkosivut, lopullinen versio (heinäkuu 2009). Eroa edelliseen:

- uusia alisivuja lisätty
- yläosassa ollut veneen kuva vaihdettu piirustukseen
- lisätty taustakuva

Fast & Fishingin taustakuvan eri versiot, alhaalla oikealla lopullinen.

